

Sayı: 2004-26

26 Nisan 2004

BASIN DUYURUSU

ÖDEMELER DENGESİ TABLOSUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN AÇIKLAMA

2004 yılı Ocak ayından başlamak üzere Ödemeler Dengesi Tablosunda aşağıda sıralanan bazı değişiklikler yapılmıştır.

1. Ödemeler dengesi istatistikleri içerisinde yer alan "Turizm Gelirleri", "Turizm Giderleri" ve "Bavul Ticareti" anketler yoluyla elde edilmektedir. 2003 yılı Ocak ayından itibaren anket çalışmaları, Bankamız, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından ortak olarak yürütülmekte olup, bunlardan "Turizm Gelirleri" yabancı ziyaretçiler ile yurtdışında ikamet eden Türk vatandaşlarının Türkiye'deki harcamalarını kapsayan "Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anketi" çerçevesinde hesaplanmakta, ancak ödemeler dengesi istatistiklerinde "Turizm Geliri" olarak sadece yabancı ziyaretçilerin yaptığı harcamalar dikkate alınmaktadır.

2004 yılı Ocak ayından başlamak üzere, yeni uygulamada, yabancı ziyaretçilerin yaptığı harcamalara ilave olarak anketten hesaplanan yurtdışında ikamet eden Türk vatandaşlarının Türkiye'de buldukları süre içerisinde yaptıkları ve ödemeler dengesi metodolojisine göre turizm geliri olarak kabul edilen harcamalar da "Turizm Geliri" içerisinde değerlendirilmiştir. Buna karşın, bankalardan alınan aylık döviz raporları çerçevesinde, yurtdışında ikamet eden Türk vatandaşları tarafından gönderilerek Türk lirasına dönüştürülen döviz havaleleri ile bu vatandaşlarımızın Türkiye'deki döviz tevdiat hesaplarından (DTH) yaptıkları Türk lirası kullanımlar ve Türkiye'de buldukları sürede harcadıkları efektiflerden oluşan "İşçi Gelirleri"nden, DTH'ndan yapılan Türk lirası kullanımlar ile efektif işlemleri çıkarılmıştır. Başka bir deyişle, "İşçi Gelirleri" ile "Turizm Gelirleri" arasında bir sınıflama değişikliği yapılmış ve bu değişim 2003 yılı verilerine de uygulanmıştır.

Buna göre ilgili yılda işçi gelirleri 2.321 milyon ABD dolarından 729 milyon ABD dolarına düşerken, turizm gelirleri 9.676 milyon ABD dolarından 13.203 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

2. Cari İşlemler Hesabı/Hizmetler Dengesi içerisinde yer alan ve mal taşımacılığında elde edilen "Navlun" gelir ve giderleri ile bunlara ait "Sigorta" gelir ve giderlerinin saptanmasına yönelik yapılan kapsamlı çalışma tamamlanmış, bu çerçevede, navlun ve sigorta bedellerinin Türk ve yabancı bayraklı araçların taşıma sistemlerine göre ayrıştırılması sağlanarak sözkonusu

tutarlar 2004 yılı Ocak ayı için hesaplanmıştır. Ayrıca, önceki hesaplama yöntemine göre; uluslararası uygulamada kabul edilen oranlar dahilinde, taşıma sistemleri dikkate alınmaksızın toplam ihracat ve ithalat değerleri üzerinden hesaplanarak bulunan navlun gelir ve giderleri, 2003 yılı için bu paralelde revize edilmiştir.

Buna göre 2003 yılında navlun gelirleri 2.356 milyon ABD dolarından 1.314 milyon ABD dolarına düşerken, navlun giderleri 1.707 milyon ABD dolarından 2.018 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

3. Yapılan diğer bir değişiklik ise, Cari İşlemler Hesabı/Hizmetler Dengesi içerisindeki "İnşaat Hizmetleri", "Diğer Ticari Hizmetler" ve "Diğer Hizmetler" kalemlerinin saptanma yöntemi ile ilgilidir. Önceki yöntemde, söz konusu kalemlerin bir kısmını, bankalardan alınan raporlar çerçevesinde, Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından açılan döviz tevdiat hesaplarından Türk lirası karşılığı alış yapılan, ancak, görünmeyen işlem geliri olduğu bilinmekle birlikte sınıflandırılmayan dövizlerin belli bir orandaki tutarı oluşturmaktaydı. Söz konusu oranlar ise bankalar nezdinde çeşitli dönemlerde yapılan çalışmalar çerçevesinde saptanmaktaydı.

Ancak, 2004 yılı Ocak ayından itibaren, bu tür hizmet gelirlerine ilişkin verilerin bankalar ile beraber bankalar dışındaki diğer kaynaklardan da (örneğin haberleşme gelirleri ile ilgili olarak GSM operatörlerinden alınan veriler) sağlanabilmesi nedeniyle sözü edilen yöntem son verilmiş ve gerekli değişiklik 2003 yılı verilerine de yansıtılmıştır.

Bu çerçevede; 2003 yılında, "İnşaat Hizmetleri" 906 milyon ABD dolarından 682 milyon ABD dolarına, "Diğer Ticari Hizmetler" 1.709 milyon ABD dolarından 1.352 milyon ABD dolarına ve "Diğer Hizmetler" ise 1.537 milyon ABD dolarından 1.216 milyon ABD dolarına inmiştir.

4. Yukarıda sayılan yöntemlere ilişkin önemli değişiklikler dışında 2003 yılına ait gerek banka gerek banka dışı kaynaklardan alınan verilerde yapılan düzeltmeler de, yıl sonu çalışmaları çerçevesinde, ilgili kalemlere yansıtılmıştır.

Yapılan tüm değişikliklerin yer aldığı eski ve yeni sunum başlıklı ekteki tablodan da görüleceği üzere, 2003 yılı "Cari İşlemler Açığı" 6.808 milyon ABD dolarından 6.609 milyon ABD dolarına inerken, "Net Hata Noksan" kalemi de yapılan değişikliklerin yansımaları nedeniyle 5.221 milyon ABD dolarından 5.109 milyon ABD dolarına inmiştir.

ÖDEMELER DENGESİ AYRINTILI SUNUM (Milyon ABD Dolar)		2003	2003	2003
		Ocak-Aralık	Ocak-Aralık	Ocak-Aralık
		Yeni Sunum	Eski Sunum	Fark
I -	CARİ İŞLEMLER HESABI	-6609	-6808	199
	Mal, Hizmet ve Yatırım Geliri Dengesi(A+B+C)	-8632	-10426	1794
	Mal ve Hizmet Dengesi (A+B)	-3205	-4998	1793
A.	DIŞ TİCARET DENGESİ	-13721	-13934	213
	Toplam Mal İhracatı	51021	50831	190
	Toplam Mal İthalatı	-64742	-64765	23
1.	Genel Mal Ticareti	-11199	-11415	216
1.1.	İhracat f.o.b.	50945	50755	190
1.1.1.	İhracat f.o.b.	47068	46878	190
1.1.2.	Bavul Ticareti	3953	3953	0
1.1.3.	Uyarlama: Diğer Mallar	-76	-76	0
1.2.	İthalat f.o.b.	-62144	-62170	26
1.2.1.	İthalat c.i.f.	-68808	-68734	-74
1.2.2.	Uyarlama: Navlun ve Sigorta	4066	3969	97
1.2.3.	Uyarlama: Diğer Mallar	2598	2595	3
2.	Parasal Olmayan Altın (net)	-2522	-2519	-3
	İhracat	76	76	0
	İthalat	-2598	-2595	-3
B.	HİZMETLER DENGESİ	10516	8936	1580
	Gelir	19017	17436	1581
	Gider	-8501	-8500	-1
1.	Taşımacılık	-515	784	-1299
	Gelir	2176	3216	-1040
	Gider	-2691	-2432	-259
1.1.	Navlun	-704	649	-1353
	Gelir	1314	2356	-1042
	Gider	-2018	-1707	-311
1.2.	Diğer Taşımacılık	189	135	54
	Gelir	862	860	2
	Gider	-673	-725	52
2.	Turizm	11090	7563	3527
	Gelir	13203	9676	3527
	Gider	-2113	-2113	0
3.	İnşaat Hizmetleri	682	906	-224
	Gelir	682	906	-224
	Gider	0	0	0
4.	Finansal Hizmetler	-83	-83	0
	Gelir	291	291	0
	Gider	-374	-374	0
5.	Diğer Ticari Hizmetler	-25	304	-329
	Gelir	1352	1709	-357
	Gider	-1377	-1405	28
6.	Resmi Hizmetler	-715	-732	17
	Gelir	97	101	-4
	Gider	-812	-833	21
7.	Diğer Hizmetler	82	194	-112
	Gelir	1216	1537	-321
	Gider	-1134	-1343	209

ÖDEMELER DENGESİ AYRINTILI SUNUM		2003	2003	2003
		Ocak-Aralık	Ocak-Aralık	Ocak-Aralık
(Milyon ABD Dolar)		Yeni Sunum	Eski Sunum	Fark
C.	YATIRIM GELİRİ DENGESİ	-5427	-5428	1
	Gelir	2246	2246	0
	Gider	-7673	-7674	1
1.	Doğrudan Yatırımlar	-268	-268	0
	Gelir	203	203	0
	Gider	-471	-471	0
2.	Portföy Yatırımları	-1207	-1207	0
	Gelir	1409	1409	0
	Gider	-2616	-2616	0
3.	Diğer Yatırımlar	-3952	-3953	1
3.1.	Faiz Geliri	634	634	0
3.2.	Faiz Gideri	-4586	-4587	1
3.2.1.	<u>Uzun Vade</u>	-4278	-4276	-2
3.2.2.1.	Merkez Bankası	-1274	-1274	0
3.2.2.2.	Genel Hükümet	-1556	-1556	0
3.2.2.3.	Bankalar	-110	-110	0
3.2.2.4.	Diğer Sektör	-1338	-1336	-2
3.2.2.	<u>Kısa Vade</u>	-308	-311	3
D.	CARİ TRANSFERLER	2023	3618	-1595
1.	İşçi Gelirleri	729	2321	-1592
2.	Bedelsiz İthalat	996	996	0
3.	Resmi Transferler	298	301	-3
II -	SERMAYE VE FİNANS HESAPLARI	1500	1587	-87
A.	SERMAYE HESABI	0	0	0
1.	Göçmen Transferleri	0	0	0
B.	FİNANS HESAPLARI	1500	1587	-87
1.	Doğrudan Yatırımlar	76	79	-3
1.1.	Yurtdışında	-499	-499	0
	Giriş	6	7	-1
	Çıkış	-505	-506	1
1.2.	Yurtiçinde	575	578	-3
1.2.1.	Sermaye	406	409	-3
	Giriş	414	417	-3
	Çıkış	-8	-8	0
1.2.2.	Diğer Sermaye (Net)	169	169	0
2.	Portföy Yatırımları	2235	2287	-52
2.1.	Varlıklar	-1720	-1670	-50
2.1.1	Genel Hükümet	-33	-33	0
2.1.2	Bankalar	-1266	-1214	-52
2.1.3	Diğer Sektörler	-421	-423	2
2.2.	Yükümlülükler	3955	3957	-2
2.2.1.	Hisse Senetleri	1009	1011	-2
2.2.2.	<u>Borç Senetleri</u>	2946	2946	0
2.2.2.1.	Merkez Bankası	0	0	0
2.2.2.2.	Genel Hükümet	3123	3123	0
2.2.2.2.1.	Yurtiçi	1614	1614	0
2.2.2.2.2.	Yurtdışı	1509	1509	0
2.2.2.2.2.1.	Borçlanma	5265	5265	0
2.2.2.2.2.2.	Geri Ödeme	-3756	-3756	0
2.2.2.3.	Bankalar	-177	-177	0
3.	Diğer Yatırımlar	3236	3268	-32
3.1.	Varlıklar	-928	-911	-17
3.1.1.	Ticari Krediler	-852	-769	-83
3.1.1.1.	Verilen Krediler	-29305	-29176	-129
3.1.1.2.	Geri Ödeme	28453	28407	46
3.1.2.	Krediler	-404	-404	0
3.1.2.1.	Merkez Bankası	-28	-28	0
3.1.2.2.	Bankalar	-376	-376	0
3.1.3.	Bankaların Döviz Varlıkları	724	719	5
3.1.4.	Diğer Varlıklar	-396	-457	61
3.1.4.1.	Merkez Bankası	0	0	0
3.1.4.2.	Diğer Sektörler	-396	-457	61

ÖDEMELER DENGESİ AYRINTILI SUNUM		2003	2003	2003
(Milyon ABD Dolar)		Ocak-Aralık	Ocak-Aralık	Ocak-Aralık
		Yeni Sunum	Eski Sunum	Fark
3.2.	Yükümlülükler	4164	4179	-15
3.2.1.	Ticari Krediler	2106	2098	8
3.2.1.1.	Uzun Vade	966	966	0
3.2.1.1.1.	Kullanım	1042	1042	0
3.2.1.1.2.	Geri Ödeme	-76	-76	0
3.2.1.2.	Kısa Vade	1140	1132	8
3.2.1.2.1.	Kullanım	23463	23448	15
3.2.1.2.2.	Geri Ödeme	-22323	-22316	-7
3.2.2.	Krediler	582	607	-25
3.2.2.1.	Merkez Bankası	-1479	-1479	0
3.2.2.1.1.	Uluslar. Para Fonu Kredileri	-1479	-1479	0
3.2.2.1.1.1.	Kullanım	0	0	0
3.2.2.1.1.2.	Geri Ödeme	-1479	-1479	0
3.2.2.1.2.	Uzun Vade	0	0	0
3.2.2.1.2.1.	Kullanım	0	0	0
3.2.2.1.2.2.	Geri Ödeme	0	0	0
3.2.2.1.3.	Kısa Vade	0	0	0
3.2.2.2.	Genel Hükümet	-765	-765	0
3.2.2.2.1.	Uluslar. Para Fonu Kredileri	1429	1429	0
3.2.2.2.1.1.	Kullanım	1681	1681	0
3.2.2.2.1.2.	Geri Ödeme	-252	-252	0
3.2.2.2.2.	Uzun Vade	-2194	-2194	0
3.2.2.2.2.1.	Kullanım	1014	1014	0
3.2.2.2.2.2.	Geri Ödeme	-3208	-3208	0
3.2.2.2.3.	Kısa Vade	0	0	0
3.2.2.3.	Bankalar	1975	1975	0
3.2.2.3.1.	Uzun Vade	-40	-36	-4
3.2.2.3.1.1.	Kullanım	1387	1391	-4
3.2.2.3.1.2.	Geri Ödeme	-1427	-1427	0
3.2.2.3.2.	Kısa Vade	2015	2011	4
3.2.2.4.	Diğer Sektörler	851	876	-25
3.2.2.4.1.	Uzun Vade	563	588	-25
3.2.2.4.1.1.	Kullanım	10897	10883	14
3.2.2.4.1.2.	Geri Ödeme	-10334	-10295	-39
3.2.2.4.2.	Kısa Vade	288	288	0
3.2.3.	Mevduatlar	1368	1368	0
3.2.3.1.	Merkez Bankası	497	497	0
3.2.3.1.1.	Uzun Vade	-275	-275	0
3.2.3.1.2.	Kısa Vade	772	772	0
3.2.3.2.	Bankalar	871	871	0
3.2.3.2.1.	Yurtdışı Bankalar	562	562	0
3.2.3.2.2.	Yurtdışı Kişiler	309	309	0
3.2.4.	Diğer Yükümlülükler	108	106	2
4.	Rezerv Varlıklar	-4047	-4047	0
4.1.	Uluslararası Para Fonu Nezd. Varlıklar	0	0	0
4.2.	Resmi Rezervler	-4047	-4047	0
4.2.1.	Döviz Varlıkları	-99	-99	0
4.2.2.	Menkul Kıymetler	-3948	-3948	0
III -	NET HATA NOKSAN	5109	5221	-112